

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Gjæring Afklaring

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 439. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346602362592/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

- Vished, at Livet nu, ikke blot for de gamle, men selv for de unge, skal være filosofisk, skal være videnskabeligt.
- 234 *provisoriske Finanslov*: 1877 hjemsendte regeringen Estrup Rigsdagen og udskrev en provisorisk finanslov. Loven gav kun regeringen tilladelse til at afholde nødvendige løbende udgifter, om hvilke der var enighed i Rigsdagen. – *Landskreds*: landdistrikt, især om valgstrøg på landet
- 235 *Riffelforening*: ude i landet blev der oprettet riffelforeninger, officielt med det formål at fremme anskaffelsen af våben til skyttebevægelsen. Regeringen var dog klar over, at der også kunne ligge andet bag. Mod dette indførtes den såkaldte riffellov: »Føreløbig Lov angaaende Forholdsregler for at hindre Misbrug af den undskrankede Adgang til at anskaffe Vaaben og at øve sig i disses Brug».
- 236 *Air militaire ... Concert Etuder*: Prume komponerede 5 *Grades Etudes* for orkester.
- 237 *Bergværn*: Andreas Peter Berggreen, dansk komponist og udgiver, 1801-1880. – *den danske Oversættelse*: *Folkesange og Melodier, fædrelandiske og fremmede*, samlede og udsendte for Pianoforte, 1. Udgave, I-IV, 1842-1847. 2. Udgave I-XI, 1861-1871.
- 238 *Maxwellton bræs ...*: indledning til digtet *Annie Laurie*, af W. Douglas 1672-1718. Maxwellton-særenterne er kønne, /Hvor duggen falder tidligt.
- 242 *Brugsforeningen*: første brugsforening i Danmark 1866. I 1876 var der 86, i 1886 o. 200. – *Farmand*: af sl. farmaður: rejsende. – *Vorbjerg*: fiktivt navn.
- 243 *eller ... Ingemanns Dage*: der tænkes formentlig på Ingemanns *Waldemar den Store og hans Mænd*, 1824. Dog kommer allerede *De sorte Riddere*, 1814, i betragtning. Grundtvig priste ham i digtet *Bernhard Severin Ingemann som »De sorte Ridders Skjald* 1818. Dette digt blev ganske vist først trykt 1869 i tidsskriftet *Før lid og Virkelighed*.
- 245 *Bjørulf*: nordisk helt, som spiller hovedrollen i det episke heledigt af samme navn. Se n. t. s. 20.
- 248 *Froken Zable*: Nathabe Zable, 1827-1913, begyndte med undervisning af privatlæreren. Efter indførelse af skolelærereksamen optog hun fra 1862 også kvinder, der forberedte sig til denne prøve. Hendes kvindeseminarium blev et af landets største seminarer. Hun søgte ofte sine lærerkæfter i grundtvigske kredse. – *Naturhistorie efter Lutken*. C.F. Lütken, 1827-1901, dansk zoolog, som skrev en række lærebøger. – *Meluser*: betegnelse for gopler på det stadium, hvor de har form som en klokke med lange randtråde.
- 249 *Bøkket*: hårløk, der har fået sin form ved hjælp af en rulle.
- 251 *opkræmpet*: hatteskyggen heftet op ved hjælp af et spænde.
- 254 *dit Måle mher dig*: Mattheus 26,73 (om Peters fornægtelse)
- 255 *som om ... og Sko*: udtryk kendt fra sørglegen *Munken gaar i Linge*: »Og se nu hvor lystigt de danser de to/som om de havde staalet baade Strømper og Sko»